



PETER TEICHMANN

Peter Teichmann (født 1944) har boet det meste af sit liv i Aarhus og forstæderne. Men hans liv er i høj grad også flettet ind i Europas historie: Anden Verdenskrig, efterkrigstidens forviklinger og delte Europa. At vokse op i en kernefamilie i 1950'erne var på ingen måde usædvanligt, men at gøre det som tyskerbarn og til og med i Danmark, hvor begejstringen for det, der kom fra den tidligere besættelsesmagt i syd, kunne ligge på et lille sted, var et særsyn. Og Peter Teichmann er tyskerbarn.

Historien er fortalt til journalist Lotte Printz, Liv i Historien, som har forfattet artiklen ud fra interview med Peter Teichmann samt hans egne og hans mors nedfældede erindringer. Morens beretning kendte Peter Teichmann intet til før efter hendes død i 2004. Det har derfor ikke været muligt at spørge ind til hendes erindringer. Oplysninger af almen karakter er forsøgt verificeret gennem forskellige kilder. Således har Besættelsesmuseet verificeret beslaglæggelsen af Kystpalæet, Kystvejen 23 i Aarhus.

Hovedparten af nedenstående beretning har været bragt i Danske Krigsbørns Forenings nyhedsbrev "NYT fra DKBF", nr. 7, juli 2018.

KRIGSBARN I EN KERNEFAMILIE

"HALT!" En russisk soldat med gevær har opdaget det lille følge og råber dem an. Peter og hans mor er sammen med en anden kvinde og hendes søn på flugt. På flugt fra Altenburg, hvor Peter og hans mor har opholdt sig siden august 1944, og som efter 2. Verdenskrigs afslutning er kommet på sovjetiske hænder og blevet til en del af DDR, som officielt blev oprettet i 1949. Nu er det vinteren 1950, og episoden gør stort indtryk på Peter, som bare er 6 år.

Den russiske soldat viser sig dog ikke at have noget decideret ondt i sinde. Han bærer sågar Peters mors taske, da han gelejder dem videre ind i skoven til et blokhus fuld af russiske soldater. Her bliver de fire "flygtninge" interneret efter et kortere forhør.

"Jeg kan huske, at vi kom ned i kælderen, hvor der var nogle køjesenge af bare rådt træ og sækkelærred. Og min mor har fortalt, at vi fik lidt rester af den mad, de spiste ovenover, og som vi varmede ved en kakkelovn, der stod midt i rummet," fortæller Peter i dag.

Interneringen varer et par dage. Så får de besked på at returnere til Altenburg. Men Peters mor vil det anderledes.

"Hun har ment, at det skulle de godt nok IKKE bestemme," som Peter siger, og i stedet bevæger de fire flygtninge sig igen mod grænsen til vest.

Lige før grænsen gør de holdt på en kro og beder kroejeren om hjælp. Han gør dem klart, at han ikke ved, hvordan de kommer videre. Men han må alligevel have ringet til nogen, for kort efter ankommer to krigsskadede mænd (en enarmet og en etbenet mand, som Peters mor har bemærket i sine erindringer), der ernærer sig ved at hjælpe folk over grænsen.

"Vi var godt bange, da vi begyndte at gå, for vi kunne høre russerne nede i dalen. De havde hunde med. Vi gik cirka to timer. Så skulle vi over en vej – og det skulle gå hurtigt," skriver Peters mor videre om flugten.

Efter højst en uge på flugt kommer de til Hamburg. Og derfra er det ikke det store problem at komme videre til Danmark. Peters mor havde ikke nogen udrejsetilladelse fra DDR, men en indrejsetilladelse til Danmark havde hun skaffet.

Inden længe kan de begynde et nyt liv hos Peters morforældre i Harlev uden for

Aarhus, hvor Peter også skal begynde i den lille landsbyskole. At Peter får en dansk skolegang har været den officielle begrundelse for, at Peters mor ville vende næsen hjemad. Men hun har formentlig heller ikke ønsket, at Peter skulle opfores under det østtyske system generelt, mener han.

KARTOFLER OG RØDE KORS-PAKKER

Under og lige efter 2. Verdenskrigs ophør er det småt med ressourcerne. Såvel generelt, som hos familien i Altenburg. Peter undrer sig i dag over, at de ser så pæne ud i tøjet på de sort-hvide billeder, han har af sig selv og sine forældre fra den tid. Men understreger også, at den hvide dinner jacket, som hans far bærer på et af dem, er lavet af sækkelærred.

"Vi havde vitterligt ikke salt til et æg," fortæller han. "Jeg levede af kartofler... i alle afskygninger."

Hans farmor, Oma, dyrkede grønsager i en lille kolonihave, hun havde, og solgte dem. Men kartoflerne beholdt de selv.

Peters mor, Anny, har i sin egen beretning om tiden beskrevet, hvordan det langt fra var hver dag, at der var kød i gryden. Som oftest bestod den af sammenkogte grønsager.

"Brødet var også knap. Tre pund rugbrød i 10 dage til én person. Det skulle regnes godt ud, om vi kunne spise en ekstra skive. Jeg fik at vide, at danskere kunne få en Røde Kors-pakke én gang om måneden. Pakken kostede 90 Mark. Det hjalp godt. Der var lidt af hvert i den, men vi måtte rejse til den danske militærmission i Berlin efter den, og det var ikke nogen lysttur [...] Turen varede længe, og der var altid noget galt med de russiske soldater."

Hun undrer sig godt nok selv over, hvordan hun turde tage turen til Berlin og gå rundt i ruinerne dér. Men Anny var en handlingens kvinde, der ikke sådan lod sig slå ud. Det har hun vist før, og det samme gør sig gældende, da Peters far mener, det er på tide at trække mod vesten. Han kørte bil for russerne en periode og brød sig ikke om den opdragelse og lærdom, de bragte med sig, så Anny gør så diskret som muligt klar til hendes og Peters rejse ud af DDR til Danmark.

De skulle passe på, at andre, der måske var mere venligt stemt over for

russerne, ikke fik nys om den illegale rejse. Så talte om den, gjorde de heller ikke. Og deres lejlighed gav de videre til noget familie under påskud af, at Peters mor var blevet alene (Peters far var ikke i Altenburg på den tid) og derfor skulle have noget mindre at bo i. Alle møbler efterlod hun i lejligheden, og Peters Oma hentede dem først, efter de var rejst. Men deres øvrige ejendele blev skibet af sted til familie i Hamburg med post.

50 pakker á 14 kilo blev det til, og det var nok mere held end forstand, at hun ikke "blev taget" på den konto. Men Anny havde før løbet risici. Bare det at forelske sig i en tysker var "modigt" under tyskernes besættelse af Danmark.

SKÆBNEN VAR INDKVARTERET PÅ KYSTVEJEN

"Nå, endelig traf jeg dig!"

Sådan faldt ordene, da Anny en aften krydsede Domkirkepladsen på vej hjem fra sine forældre i Harlev til det sted, hun var i huset, hos handelsgartner Kvist på Kystvejen 25 midt i Aarhus. Hun mødte sin skæbne den aften i 1942, som hun selv beskriver det. Og "skæbne", der var henrykt over endelig at træffe hende, hed Fritz Heinz Gerhard Teichmann, kaldet Gerhard.

Deres veje var før krydsedes på Kystvejen, for Gerhard var som tysk soldat indkvarteret i naboejendommen, "Kystpalæet", på det her tidspunkt.

Siden 1938 havde Gerhard sejlet som messe- og skibsdreng og derefter som letmatros, men 1. oktober 1940 blev den coaster, han havde hyre på, beslaglagt, og hele besætningen indlemmet i det krigsførende Tysklands marine. Gerhard blev ufrivilligt marinesoldat, men kunne måske takke sine tidligere skibserfaringer for, at han havnede i Danmark, den såkaldte "Flødeskumsfront" i 1942, og ikke blev sendt til egentlige krigshandlinger på eksempelvis Østfronten.

I 1939 havde Gerhard nemlig sejlet blandt andet til Danmark og havde ved den lejlighed fået kontakt til en tysk familie, som boede i Aarhus. Hr. Schmidt var orgelbygger og lavede lirekasser og havde boet i byen i henved 40 år, så Gerhard, som var 22 år i 1942, havde et nært forhold til Danmark og til byen, hvor han træffer Anny.

Og nært bliver det mellem de to, selvom det er lidt af en katastrofe, som Peters

mor selv beskriver det, at hun har forelsket sig i en tysk soldat under besættelsen. Men der er ikke noget at gøre. Kærligheden blomstrer mellem det unge par, og de holder trods den "ufornuftige" kærlighed sammen.

"Men ingen vidste, at jeg kendte ham. Det skulle man ikke reklamere med," skriver Anny som ældre kvinde om sin "hemmelige" kærlighed som 21-årig. Hemmeligholdelsen får imidlertid trange kår, da hun et år senere bliver gravid. Graviditeten er ikke som sådan en ulykkelig omstændighed for parret. De forlover sig, og der bliver holdt en lille fest for dem i familien Schmidts hjem i Aarhus. Men hos Annys forældre i Harlev oplever de, hvordan ikke alle ser med milde øjne på forhold mellem danske kvinder og soldater fra den tyske besættelsesmagt – uanset om kærligheden var ægte, som det det var tilfældet med Peters forældre. Og uanset om soldaten kæmpede for Tyskland mod sin vilje.

Der bliver spyttet ind over hækken i Harlev, da det bliver kendt, at Anny skal have barn med Gerhard. Selv har Peters morforældre da nok heller ikke syntes, at det var det bedste for datteren at have en tysk kæreste, men hverdagen under besættelsen går videre på bedste beskub, og de er blevet glade for Gerhard, der viser sig at være en hjælpsom natur.

Peter har aldrig fået nogen egentlige forklaringer, men set i bakspejlet er han overbevist om, at spytterierne og den behandling, som tyskerpiger generelt er udsat for i Danmark – skæve blikke, tilråb, klipninger og andre ydmygelser – er baggrunden for, at hans mor ganske højgravid og midt under krigen beslutter sig for at rejse til Tyskland. Hendes første rejse af flere.

DREI LITER OG EN PAKKE TØJ

Der er intet, der tyder på, at Anny skulle have haft en politisk motivation for at rejse til Tyskland. Hun har noget mas at få indrejse, men i maj 1944 lykkes det, og Anny rejser højgravid ned til Gerhards familie i Altenburg. Togene derned er propfyldte, og hun må trods sin tilstand stå op det meste af vejen. Da hun gør et stop i Hamburg hos noget af Gerhards anden familie, bliver der luftalarm, og de må søge ly i en bunker.

Det var uhyggeligt, mindes hun, men ikke desto mindre ankommer hun med

Peter i maven til Altenburg i god behold.

Heller ikke i Gerhardts familie i Tyskland sympatiserer man med nazismen. De er vel nærmest nogle af dem, som i øvrigt mange andre, der "blot" bliver "fanget af" krigens komme og forsøger at få hverdagen til at fungere. Og at overleve.

Gerhards mors tredje mand, Horst Lessig, er indkaldt til krigstjeneste som andre mænd i deres bedste alder, men er hjemme på orlov, da Anny ankommer til Altenburg, har sin helt egen måde at "indordne" sig systemet på – uden at udsætte sig selv for unødigt fare.

"Drei liter," sagde han i stedet for Heil Hitler. For man kunne alligevel ikke høre forskel, når han sagde det hurtigt nok, forklarede han Peters mor! Hun holdt sig selv til det danske sprog og undgik derved også den forhadte hilsen og eventuel straf.

Horst Lessig blev heller aldrig taget for sin humoristiske "forseelse", men led alligevel en ulykkelig skæbne. Kort tid efter sin orlov blev han sendt til Litauen og vendte aldrig tilbage. Han faldt i kampene dér, men hans navn levede videre. For da Peter var født og skulle døbes, gav Anny ham mellemnavnet Horst, selvom der ikke var blodets bånd imellem dem.

Mens Horst må have gjort et uudsletteligt indtryk på Anny, kan hun have haft et mere anstrengt forhold til Gerhards mor.

"Måske fordi hun havde 'gaflet' hendes eneste søn," forsøger Peter sig i dag for at nærme sig en forklaring. For Annys ophold i Altenburg, mens hun er højgravid, bliver ganske kort. 14 dage efter sin ankomst vender Anny igen snuden mod Danmark. Stadig højgravid, men med en pakke børnetøj, som Horst har skaffet hos byens manufakturhandler trods vareknaphed – også på tøj.

"VI HAR HAFT HELDET MED OS"

Anny er ikke en, der dvæler ved detaljen eller lader sig rive med af store følelser. I hvert fald ikke i de nedfældede erindringer, som hun til Peters overraskelse har efterladt sig ved sin død i 2004. Heri skriver hun ganske kortfattet, at hun efter 14 dage i Tyskland igen rejser til Danmark. Så forklaringen på det meget korte ophold i det efterhånden sønderbombede Tyskland og den alt andet lige svære

rejse så sent i graviditeten står hen i det uvisse.

Men faktum er, at hun 15. juni 1944 om morgenen på Fødselsstiftelsen i Aarhus føder hendes og Gerhards fælles barn.

På grund af en betændelsestilstand, som Peter har pådraget sig ved fødslen, må mor og barn blive en hel måned på Fødselsstiftelsen. Og igen er Annys egen beskrivelse "blottet for" enhver form for personlige følelsesudladninger. Hun skriver intet om nogen af de ubehageligheder, som ellers kom tyskerpiger "til del" på Fødselsstiftelsen ifølge forskellige kilder. Fødselsstiftelsen skulle efter sigende have været delt i to afdelinger, og de kvinder, der var blevet gravide med en tysk soldat, var ugleset blandt de øvrige kvinder.

Det er svært at vide, om der er tale om fortrængning, eller om de begivenheder, der senere fyldte mest i offentlighedens bevidsthed, af samme grund også står stærkest i Annys erindring. Men det er i hvert fald hverken eventuelle chikanerier eller familieførøgelsen, der fylder mest i hendes egen beretning om indlæggelsen.

"Jeg glemmer ikke den store ammunitionsekspllosion på havnen (eksplosionen på havnen i Aarhus 4. juli 1944, hvor 150 tons ammunition eksploderede, red.). Jeg var lige gået på toilettet, og jeg troede, huset ville falde sammen. [...] Der var sikkert mange sårede og døde, og vi stod og så alle bilerne med de sårede, der blev kørt på hospitalet," skriver hun og konkluderer:

"Ja, vi har haft heldet med os."

For heller ikke Gerhard lider nogen skade ved den lejlighed. Og han kan besøge sin forlovede og sin nyfødte søn på stiftelsen.

Efter en måned dér og endnu en måned hos sine forældre i Harlev, har Anny erhvervet en ny indrejsetilladelse til Tyskland. Og med den i tasken og den helt spæde Peter på armen, er hun i august 1944 endnu en gang på vej mod det krigsramte Tyskland via først Flensburg, hvor Gerhards mor henter dem, og dernæst Hamburg.

Det punkterer muligvis Peters egen teori om, at moren og Oma ikke var på så god fod. Eller også er der med Peters ankomst en opblødning på vej. I hvert fald kommer opholdet til at vare betydeligt længere denne gang. Først i 1950 – i flugten fra DDR-regimet – returnerer hun og Peter til Danmark. Men vejen til at blive en klassisk kernefamilie er fortsat ganske kringlet.

FAMILIELIV MED FORHINDRINGER

Mens danske Anny tilbringer krigens sidste år med sin søn og – endnu ikke lovformelige – svigermor i Tyskland, er tyske Gerhard fortsat i Danmark. Fra september 1944 og indtil befrielsen i 1945 nærmere bestemt i København, hvor hans skib ligger på værft efter en mineskade.

”Alle blev så taget til fange og eskorteret til den tyske grænse, hvor han var i en lejr i Heide. Han blev løsladt til Hamburg til familie, og efter at have været der i nogle måneder, kørte han med tog til Altenburg. Så kom han endelig hjem. Han så farlig ud. De hang jo uden på togene,” skriver Peters mor i sine erindringer. Med genforeningen i Tyskland kan Anny og Gerhard endelig blive gift. Det sker 15. november 1945.

Men derefter er der igen noget tid, hvor det er uvist for Peter, hvad faren har lavet, og hvor han har været. Formentlig er faren igen på søen et stykke tid og kun hos Peter og hans mor med mellemrum, indtil han kommer til at arbejde med at køre for russerne.

Det er meget begrænset, hvad Peter selv husker fra sine første leveår og tiden i Altenburg. Faktisk er hans første levende erindring, da han sammen med sin mor bliver tilbageholdt af den russiske soldat på vej fra Øst- til Vesttyskland. Så de fem-seks år han opholder sig i Altenburg, som først er i et krigshærget Tyskland og efter krigsophøret overgår til den sovjetiske zone, kan han kun fremkalde gennem fotos, lidt faktuel dokumentation og de meget få ting, som hans forældre har fortalt.

Som så mange andre lukkede også de låg på langt de fleste oplevelser fra krigens tid. Især hans far var lukket.

”Nazi-tiden var ikke et samtaleemne. Men vi kunne godt tale om DDR-tiden og især om alt det, de manglede. Han har også fortalt, at han nær var blevet skudt en gang, da han ville forhindre en russer i at lægge an på min mor. Og at han – da han selv forsøger at flygte ud af DDR – bliver taget af to schæferhunde i en flod på vej til friheden,” fortæller Peter.

Peters far brød sig ikke om den type samfund, som det nu oprettede DDR stod for, og ville have Peter og hans mor, såvel som sig selv ud af landet. Selvom der ikke er blevet fortalt detaljeret om det, så lykkedes det også faren at slippe til vesten. Men forhindringerne sluttede ikke her. Familiens genforening i vesten volder også genvordigheder.

ÆGTE TÆPPER KOMMER MED ÆGTE BØRN

Grænsen mellem Danmark og Tyskland blev lukket efter befrielsen, og der blev indført visumtvang for tyskere. Sagerne opblødtes med oprettelsen af den vesttyske Forbundsrepublik i 1949, hvor tyskere igen får lov at rejse ind i Danmark, men det kunne først ske uden visum fra 1954.

Det besværliggjorde i den grad fortsatte kærlighedsforbindelser mellem danske kvinder og tidligere tyske soldater. Og kernefamilien Teichmann kunne altså stadig ikke realiseres, selvom krigen for længst var forbi.

Derfor vokser Peter fra sit 6. år – efter flugten ud af DDR – alene op med sin mor hos hendes forældre i Harlev, hvor han også begynder i skole.

Bedsteforældrene er det naturlige omdrejningspunkt for Peter, for moren må arbejde for at tjene til dagen og vejen. Det gør hun blandt andet på GASA som "agurkesmager", der skal afgøre om de plukkede agurker har bismag, og senere som pakkerske på JAKA, der producerede "strygejern", som dåseskinken på grund af sin karakteristiske facon blev kaldt.

"Men min far må nu også have sendt nogle penge til os," fastslår Peter.

For Gerhard har i vesten igen taget hyre på skibe. Nu svenske og norske, der formentlig er adgangsbillet til, at han, trods indrejseforbud, under tiden kan tage på ferie hos familien i Danmark. I 1951, kan Peter huske, er det dog ham og moren, der tager til Hamburg for dér at besøge faren.

Det er noget af et syn, da faren kommer dem i møde slæbende på to store ægte tæpper, som han har med sig fra en sejlads til Østen, og som skal med de besøgende tilbage til Danmark, når nu Gerhard ikke selv permanent kan tage med. Men moren tager også noget andet ægte med sig hjem fra Hamburg. I 1952 føder hun Peters første lillebror. En "HEL" en af slagsen, hvilket er lidt af et særsyn blandt de dansk-tyske forbindelser på den tid, hvor krigens afslutning som oftest også var afslutningen på en kærlighedshistorie. Men trods familieførøgelsen må Peters mor klare sig uden sin mand nogle år endnu.

TÆTTE BÅND MED BEDSTEFORÆLDRE

Kærligheden mellem forældrene, har Peter aldrig betvivlet. Men han fik aldrig selv et særligt nært forhold til hverken sin mor eller far.

"Min mor var en sej kvinde – men hun har heller aldrig været særlig åben. Så inderst inde føler jeg da nok en bitterhed – eller en ærgrelse over, at jeg aldrig fik et tæt forhold til dem."

Selv efter faren i 1956 flytter til Danmark – efter ophævelsen af indrejseforbuddet – opfatter Peter ham som fraværende.

"Jeg har aldrig følt mig værdsat af min far. Jeg har haft en fornemmelse af, at vi ikke havde det samme forhold, som han havde til mine to yngre brødre."

I 1959 er lillebror nummer to kommet til, og den nu langt om længe forenede kernefamilie er flyttet til Chr. Kiers Plads i bydelen Frederiksbjerg i Aarhus. Pladsen er naturligt nok blevet for trang hos morforældrene i Harlev, hvor naboerne ellers har ændret holdning til den "tyske forbindelse".

"De finder ud af, at han kan bruges til noget! Han får for eksempel installeret træk og slip derude," griner Peter.

Men hans eget forhold til forældrene forbliver uændret.

Om det er krigen og forviklingerne for forældrenes kærlighed, omstændighederne omkring Peters eget omtumlede tidlige liv, eller "bare" deres respektive personligheder, der er skyld i, at han aldrig føler sig helt så tæt på dem, som han kunne ønske sig, er svært at afgøre. Men han er ikke i tvivl om, at han derfor har fået et tættere bånd til sine bedsteforældre. Selv med Oma, selvom Peter ikke har så mange specifikke minder fra tiden i Østtyskland, og selvom de siden blev adskilt af det delte Europa og øst og vest.

ØST OG VEST – KAFFE, NÅR DEN ER BEDST

"Det er en særlig god kop kaffe, du skal have i dag," kunne der stå i brevene til Oma, når Peters familie sendte hende pakkepost og havde gemt penge i kaffeosen, så DDR-regimet forhåbentlig ikke opdagede dem!

Folk i øst var ikke den samme velstand og de samme fornødenheder forundt, som var kommet til i vest i løbet af 1950'erne. Men modsat Peters far, havde Oma ikke noget at udsætte på DDR-regimet, fortæller Peter. Men hun var

selvfølgelig også så privilegeret at have "leverandører" i vesten.

Bunker af toiletpapir og sågar et toiletbræt er også blevet fragtet fra Danmark til Oma i Altenburg i DDR-tiden. Og fra Peter adskillige breve på tysk især i teenageårene, hvor han betroede sin Oma noget af det, han ikke talte med sine forældre om. Derfor husker han måske også hende med særlig stor hengivenhed.

Hans forældre kom til DDR på ferie. Men selv fik han først et glædeligt gensyn med sin Oma omkring 1970, hvor han selv var blevet gift og tog til DDR på ferie med sin første kone, Karen.

Peter var på det her tidspunkt selv blevet dansk statsborger. Men indtil sit 17. år er han rent faktisk tysk, da han automatisk har "arvet" farens statsborgerskab ved fødslen.

DER SKAL BESTILLES NOGET

Peters fars oprindelse, og det faktum, at han som tysk sømand på en coaster ufrivilligt havner som soldat på Hitlers side under 2. verdenskrig, får også indflydelse på hans egen beskæftigelse, da han midt i 1950'erne kommer her til landet.

Da forældrene i 1956 finder på at købe en grønthandel på Chr. Kiers Plads i Aarhus, kan han i kraft af sit tyske statsborgerskab ikke være ejer. Peters mor kommer derfor til at stå som ejer i papirerne og "ansætter" Peters far. Meget ulig tidens kønsfordeling i øvrigt.

Til gengæld er det helt naturligt i tiden, at Peter, som nu er blevet en stor dreng, inddrages i forretningen. Og må bidrage til husholdningen.

Ved siden af sin skolegang på Elise Smiths Skole er Peter bud for sine forældre i kvarteret omkring Chr. Kiers Plads.

"Jeg slæbte sække med 10 pund kartofler op til 2. og 3. sal. Og når jeg så var kommet op, fik jeg at vide: 'Vi vil ikke have varer den her vej'. De skulle ad køkkentrappen. Og så kunne jeg ellers gå ned og op igen. Men sådan var det dengang. Og jeg fik da også drikkepenge. Faktisk flere, end jeg fik i løn af min far," fortæller Peter.

Lønningen lød på 15 kroner om ugen – og så skulle halvdelen betales i husleje

derhjemme. Fra Peter var 12 år.

”Det var da også fint. Men så afløste jeg ved købmanden henne på det andet hjørne i sommerferien. Og dér fik jeg 75 kroner om ugen. ’Det kan fandeme ikke passe’, sagde min far. Han var tosset,” griner Peter.

Peter voksede op med en holdning om, at det var vigtigt at bestille noget. Og den har han aldrig haft noget imod. Men han ville gerne have haft lidt mere at skulle have sagt selv i valg af videre arbejdsliv.

1. juli 1961, umiddelbart efter han havde taget realeksamen fra Elise Smiths Skole, startede han i lære som klejnsmed.

”Det var svært at få en læreplads dengang. Men jeg skulle ikke gå og dandere den, så min far havde igennem en af kunderne, hvis mand var direktør hos A. Wilson A/S i Helsingforsgade, skaffet mig en læreplads der, hvor jeg blandt andet var med til at fremstille dampkogegryder til industrikøkkener. Jeg kunne ikke DØJE det. Hænderne sad sådan set rigtigt nok til det... men det var jo ikke noget, jeg selv havde valgt. Så det skulle bare overstås,” siger Peter.

Læretiden blev overstået. Og selvom Peter tror, han var blevet gladere for at være kontormand, fortsatte det manuelle arbejde flere år endnu. De første fire år efter læretiden som svejser og skibsbygger på Lindøværftet. Peters eneste afstikker væk fra det aarhusianske – hvis man ser bort fra de tidlige år i Tyskland.

LYKKELIG SLUTNING TRODS KRIGENS SKYGGER

Tyskerhadet er nogle steder ret markant i efterkrigstidens Danmark. Ja helt ind i nutiden kaster det i visse kredse skygger. Og det er på sin vis tyskerhadet, der holder Peters familie adskilt i adskillige år. Men da familien først er forenet, mærker de ikke så meget til uvenlighed over for det tysk – udover ejerforholdene i grønthandlen.

Peter, der på papiret er tysker i Danmark i 11 år, indtil han kommer i lære som 17-årig, har nogle kontroverser med kammeraterne i de tidlige skoleår i Harlev og knytter sig aldrig rigtigt til nogen kammerater. Men det er svært for ham at sige, om det skyldes det ene eller andet.

Kærligheden mellem forældrene overlever det hele. Og Peter oplever som

ganske få tyskerbørn at vokse op i en egentlig kernefamilie, da først faren Gerhard er kommet til Danmark, hvor han bor til sin død i 2007 – tre år efter at Anny er gået bort. Anny er dement i sine sidste leveår, og derfor tilbringer hun og Gerhard deres sidste år sammen på plejehjemmet Søholm i Aarhus-forstaden Stavtrup.

Gerhard bliver først dansk statsborger i 1966 – fem år efter Peter – men får aldrig muligheden for dobbeltstatsborgerskab, som Danmark først giver tilladelse til ved lov i 2015.

Den har Peter. Men han har ikke umiddelbart tænkt sig at benytte sig af den ret.

”Jeg føler ikke rigtigt Tyskland som et hjemland for mig. Der er da godt nok noget her på ’bunden’, som jeg ikke kan slippe – jeg taler jo sproget – men efter Oma døde, er der alligevel ikke rigtigt noget tilbage.”

Til gengæld har Peter fået noget ”andet tysk” ind i sit liv. Han er nemlig blevet kæreste med Ulla, som også viser sig at være barn af en dansk kvinde og en tysk soldat. Men det er en helt anden historie!

Ullas forældre har ikke – modsat Peters – en kærlighedshistorie, der ender lykkeligt – og Ulla bliver adopteret og kender intet til sit ophav før sent i livet. Peter og Ullas usædvanlige kærlighedshistorie har været fortalt i Magasinet Vital, udgivet af Aarhus Kommunes afdeling for Sundhed og Omsorg, februar 2016 (<http://reader.livedition.dk/aarhuskommune/589/>), som et kort indslag på TV2 Østjylland, februar 2018: ”Ulla er den anden kvinde” <https://www.tv2ostjylland.dk/artikel/ulla-er-den-anden-kvinde-det-er-meget-mere-end-en-ffaere>, og i Familie Journalen, nr. 44, 2018: ”Vi har et liv, der skal leves”.





•



•



•



•



•



•



•



•